

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v škole a v zariadení školského stravovania

Krompachy dňa 31.08.2018

PaedDr. Darina Dudičová
riaditeľka

Článok 1

Úvodné ustanovenia

- (1) Smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a zariadenia školského stravovania podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona a v zmysle Smernice MŠ VVaŠ SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.
- (2) Ustanovenia tejto smernice o škole sa rovnako vzťahujú aj na zariadenie školského stravovania.

Článok 2

Charakteristika šikanovania

- (1) Na účel tejto smernice sa šikanovaním rozumie správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
- (2) Podstatou šikanovania je najmä
  - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
  - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
  - c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
- (3) Šikanovanie sa môže prejavovať
  - a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
  - b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
- (4) Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

- (5) Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky
- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
  - b) agresor vystupuje často anonymne,
  - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
  - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
  - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
  - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
  - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
  - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
  - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
  - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
  - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
- (6) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
- (7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- a) ublíženia na zdraví, (§ 155 Trestného zákona)
  - b) obmedzovania osobnej slobody, (§ 183 Trestného zákona)
  - c) lúpeže, (§ 188 Trestného zákona)
  - d) vydierania, (§ 189 Trestného zákona)
  - e) hrubého nátlaku, (§ 190 Trestného zákona)
  - f) nátlaku, (§ 192 Trestného zákona)
  - g) porušovania domovej slobody, (§ 194 Trestného zákona)
  - h) sexuálneho násillia, (§ 200 Trestného zákona)
  - i) sexuálneho zneužívania, (§ 201 až 201b Trestného zákona)
  - j) krádeže, (§ 212 Trestného zákona)
  - k) neoprávneného užívania cudzej veci, (§ 215 Trestného zákona)
  - l) poškodzovania cudzej veci, (§ 245 Trestného zákona)
  - m) nebezpečného vyhrážania sa, (§ 260 Trestného zákona)
  - n) nebezpečného prenasledovania, (§ 360a Trestného zákona)
  - o) výroby detskej pornografie, (§ 368 Trestného zákona)
  - p) rozširovania detskej pornografie, (§ 369 Trestného zákona)
  - q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení, (§ 370 Trestného zákona)
  - r) ohovárania. (§ 373a Trestného zákona)
- (8) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu¹ (§ 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku (§ 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).

- (9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku (§ 22 Trestného zákona), nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
- (10) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- a) neprekazenia trestného činu, (§ 341 Trestného zákona),
  - b) neoznámenia trestného činu (§ 340 Trestného zákona) alebo
  - c) ublíženia na zdraví (§ 158 Trestného zákona).

Článok 3

Prevenia šikanovania

- (1) Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou
- a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém
    - 1) osobnostný a sociálny rozvoj,
    - 2) mediálna výchova,
    - 3) multikultúrna výchova,
    - 4) ochrana života a zdravia,
    - 5) výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
    - 6) výchova k občianstvu,
    - 7) boj proti extrémizmu,
    - 8) výchova k manželstvu a rodičovstvu a
  - b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.
- (2) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov (ďalej koordinátor prevencie) a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti (§ 48 Zákona č. 36/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov) alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov (§ 103 Zákona č. 36/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov) (ďalej len „osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa“) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu, o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastráňovanie.

- (3) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
- (4) Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania
- a) všetkých žiakov školy a ich zákonných zástupcov,
  - b) zamestnancov školy,
  - c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
- (5) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä
- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
  - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy žiakov,
  - c) určuje v školskom poriadku pravidlá
    - 1) správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
    - 2) používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
  - d) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
  - e) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
  - f) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä
    - 1) pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, žiakov,
    - 2) zákonných zástupcov žiaka,
    - 3) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
    - 4) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
  - g) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
  - h) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
  - i) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
  - j) spolupracuje s odbornými zamestnancami CPPP a P v Spišskej Novej Vsi a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
  - k) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa – Košický samosprávny kraj – odbor školstva.

Článok 4

Metódy riešenia šikanovania

- (1) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.
- (2) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä
  - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
  - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
  - c) vykonáva opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
  - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
  - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
  - f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
  - g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
  - h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania
    - 1) zákonných zástupcov,
    - 2) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
    - 3) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
    - 4) zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
  - i) kontaktuje CPPP a P v Spišskej Novej Vsi,
  - j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
  - k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
  - l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo najmenej jedného pedagogického zamestnanca a školského psychológa,
  - m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu. (V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajtom alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu.)

Článok 5

Opatrenia na riešenie šikanovania

- (1) Opatrenia na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu:

- a) odporučiť individuálnu odbornú starostlivosť – CPPP a P v Spišskej Novej Vsi, výchovnú a kariérovú poradkyňu, školskú psychologičku,
  - b) zabezpečiť skupinový intervenčný program v spolupráci s CPPP a P v Spišskej Novej Vsi,
  - c) zaistiť bezpečie obete,
  - d) informovanie a poradenstvo o šikanovaní pre osoby uvedené v Čl. 3 ods. 2.
- (2) Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu:
- a) odporučiť zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť - CPPP a P, školskú psychologičku,
  - b) preložiť agresora do inej triedy, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
  - c) uložiť opatrenia vo výchove – napomenutie alebo pokarhanie od triedneho učiteľa, pokarhanie od riaditeľa, podmienené vylúčenie alebo vylúčenie žiaka zo štúdia na škole. Ak žiak svojím správaním a agresivitou ohrozuje bezpečnosť a zdravie ostatných žiakov a znemožňuje ostatným žiakom vzdelávanie, môže riaditeľ školy použiť ochranné opatrenie, ktorým je okamžité vylúčenie žiaka zo vzdelávania, umiestnením žiaka do samostatnej miestnosti za prítomnosti pedagogického zamestnanca. Riaditeľ školy bezodkladne privolá:
    - 1) zákonného zástupcu,
    - 2) zdravotnú pomoc,
    - 3) Policajný zbor.

Článok 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- (1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
- a) šikanovania,
  - b) spáchania trestného činu uvedeného v Čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v Čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
- (2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
- a) podozrenie podľa odseku 1,
  - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
  - c) opatrenia, ktoré prijal podľa Čl. 4 alebo Čl. 5.

Článok 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

- (1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a školský psychológ s rodinou obeť a s rodinou agresora.
- (2) Pedagogickí zamestnanci a školský psychológ dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
- (3) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
- (4) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Článok 8

Zodpovednosť školy

- (1) Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
- (2) Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy:
  - a) ktorí realizujú výchovno-vzdelávací proces,
  - b) ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
  - c) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
  - d) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.
- (3) Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, školskému psychológovi, prípadne výchovnému a kariérovému poradcovi a vedeniu školy.

Článok 9

Postup v prípade zistenia šikanovania

- (1) V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania a na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať nasledovne:
  - a) Informovať o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť, školského psychológa, člena vedenia školy, prípadne výchovného a kariérového poradcu.
  - b) Zaistiť ochranu obeť.
  - c) Vyšetrovať šikanovanie v prítomnosti najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo najmenej jedného pedagogického zamestnanca a školského psychológa.
  - d) Uskutočniť individuálny rozhovor s osobou, ktorá na šikanovanie upozornila.
  - e) Uskutočniť individuálny rozhovor s obeťou šikanovania.
  - f) Uskutočniť individuálny rozhovor s agresorom.
  - g) Uskutočniť individuálne rozhovory so svedkami.
  - h) Kontaktovať zákonných zástupcov a uskutočniť individuálny rozhovor so zákonným zástupcom obeť a zákonným zástupcom agresora, prípadne aj za prítomnosti obeť a agresora.
  - i) V prípade potreby kontaktovať CPPPaP v Spišskej Novej Vsi, políciu.
  - j) Vyhotovovať priebežne písomné záznamy z rozhovorov o riešení konkrétneho prípadu šikanovania
- (2) Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, zákonných zástupcov týchto žiakov riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom, pracovným poriadkom školy a v zmysle platnej legislatívy.
- (3) Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu.
- (4) Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

Článok 10

Všeobecné záverečné ustanovenie

- (1) Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických, odborných a nepedagogických zamestnancov školy je vytvoriť pozitívnu klímu v škole, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania jednotlivcov alebo skupín žiakov.
- (2) Školský psychológ, koordinátor prevencie drogových závislostí a sociálnopatologických javov, výchovný a kariérový poradca zapracujú podrobnosti prevencie do svojich plánov práce.
- (3) Triedni učitelia sú povinní oboznámiť žiakov školy na triednickej hodine s obsahom tejto smernice a potvrdiť túto skutočnosť zápisom v triednej knihe.

Článok 11

Zrušovacie ustanovenie

- (1) Zrušuje sa Vnútoraná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania účinná od 01.09.2008.

Článok 12

Účinnosť

- (1) Táto smernica nadobúda účinnosť 1. septembra 2018.

Krompachy dňa 31.08.2018

PaedDr. Darina Dudičová
riaditeľka